

MAJČINA DUŠA

Gledajući nebo, videh cvetove na zemlji

Kad god pogledam sunce, vidim ga kako se nadnosi iznad sirotinjskih kuća. Kao velika pogaćalađa koja će uploviti pod naša potkrovila. I sada, kao onda u mom detinjstvu, ono se iznad mog doma malo zaustavi na nebnu, toliko da mu vidim pozlaćenu krunu oko čela, od koje zableštene oči i tople šare narandžastih cvetova još dugo trepere po predelima kojima pogled okrenem. Nema lepih ruža od tih — posle gledanja u sunce! Ni čudnijih leptirova. Ni čarobnijih žar-ptica. Ni bezazlenijih sanjarenja. Ni tako raskošnih čilima sećanja na bosonoge božuraste dane pegavog mog, pepeljastog mog detinjstva. Bože, kakav raskoš nečešće što ne postoji nigde, a što je sadržano u svemu, — kakav sjaj proplanaka na koje ni do danas ne stigoh da se uspнем, da bar krajčkom oka virnem: šta je na onoj tamo, drugo, strani sveta.

Na mojoj strani sveta beše siromaštvo, i majka kao najlepši njegov cvet. Beše detinjstvo dece poginulih očeva, raskošna polja na Kosovu, branje lekovitog bilja koje su naše majke nosile u varoš da prodaju, da nas tako prehrane. Tako smo se lečili, i taka lečili svet. Ja sam tražio cvet MAJČINA DUŠA, nalazio ga sanjivog, leptirastonežnog, pretrčavao polja i neba, donosio ga doma, da majku bolesnu lečim. Tako se bogatilo naše siromaštvo, a moje detinjstvo prelazilo u poeziju, koje nikada neću biti svestan. Slašća moja, krvka majko, otkuda MAJČINA DUŠA u polju? Kao da je s neba posejala neka dobra, plemenita ruka siromaha, kao da je šare sa krila prosula neka svetla ptica, ima tog cveća i tamo — gde nema cveća. Obraću polja kosovska i doneti ih da ti mirišu pored uzglavlja!

Detinjstvo je deo neba na zemlji

Deo neba na zemlji i u njemu biljka. I u njemu cvet i leptir. Sve drugo je zaborav, sve drugo je travka Zaboravak koju su deca nehotice pregazila tražeći život. Detinjstvo: rekoh već — Nebo, i rekoh — Cvet, rekoh li — MAJČINA DUŠA. I sve što je blisko tim rečima i njihovim imenima. Sve što može da stane ispod njihovih krila. Ispod streha. Detinjstvo je — pa otuda krilato, i nebesno. Ono stoji kao bodar cvet na reveru moje celokupne poezije, na levoj strani, kao njen znak i obeležje. Bilo da se radi o dečjoj ili poeziji za odrasle, isto je, — sve te pesme piše moja ruka detinja, drhtavim rukopisom. Kao da tražim nešto po nebu, nešto da lepo i davno što mi odnese plavet, ja nikako da se nagledam sveta. Gledajući nebo, videh cvetove na zemlji. I ostah začuđen. Da ne bejash dete, i da nisam dete, ne bih to, možda, nikada video. Moglo je da se desi da u slepliu provedem vek.

Detinjstvo me uči kako se pišu pesme

Taj deo neba na zemlji, taj deo večnosti, ili večnost čitava, — deo je prošlosti i budućnosti moje pesme. Ceo život. Čitavo jedno nebo koje se nad tim životom nadnело. Na taj deo neba koji mi je dodeljen ja tako gledam. Pod tim nebom pišem pesmu, gajim cvet, sanjam majku. To je detinjstvo mojih zrelih dečjih godina: leptirovi, cvetovi, ptice i sunce. Oko njih sazdano, oko njih razvijano ni do danas ne prestaje da bude magija i čarolija života, tajna i lepota poezije. Ono me i danas vodi po svetu, kao nekad po poljima, i pokazuju mi puteve i neprohode i jedino ono zna da me doma vrati, kada zalutam. Ono me uči kako se pišu pesme. Ono me vraća sa dalekih putovanja, iz praznosti pod tople streje poezije. Ono s mjom pesmom do u kasne ure večernje ostaje budno i brižno nada mnom, i zamišljeno nad nesanicom sveta. Traži tada cvet — MAJČINU DUŠU — svet da leči. Moje zlatno, moje nepovratno doba života, i doba pesme! Detinjstvo.

MAJČINA DUŠA

Majci mojoj, brižnoj

*Taj cvet mi stavite na ranu
Iz dna zavičaja sa dna srca bran
Kad budem umirao jednog sunčanog dana
Da ne umrem ranjen a nevidan
Da cvet mirisom ljudje leči
Umesto mene i mojih reči*

*Recite majci da sam pošao u polje
U daleko neke leptire da tražim
Neka ne zna da mi nikad neće biti bolje
Da je na rastuži moj odlazak poražen
I da će doći s rukama punim praha
S leptirovih krila i trčeći bez daha*

*Lako je u jesenji dan sivi
Sklopiti oči i kao da sanjaš
O životu umirati i kao da živiš
Umirući tiho potiho uranjaš
U san al umirati u sunčane dane
Ima li veće nesreće i rane*

*Donesite mi čistu košulju belu
Da miriše na svetlost na svetlost doma
Obucite mi je laku neveselu
Da bar u smrti ne budem siromah
Da se moji bližnji ne postide
Tammine da me u belini vide*

*Recite majci da u polju ima
Cvet majčina duša i zato dugo
Ne dolazim tražim među cvetovima
Onaj s majčinskom brigom i tugom
I da će doći sa buketom celim
Da je žalosnu razveselim*

*A o mojoj smrti ne recite ni reči
Jer ne smem umreti dok je ne izlečim.*

(leta, 1965)

raša perić

SLIKA KOJA NAS VRAĆA

1. Kada se u razgovoru akcentuje *detinjstvo* i kada se od nas zatraži da taj *prostor* odgonetamo, mi smo, ako ne stvarnije, a ono bar »asocijativnim povratkom«, upućeni na ono nezaobilazno najranije *duhovno* određenje.

Ono je, za naše kazivanje, polazna tačka i sav *iskustveni nanos* crpimo iz tadašnjih susreta našeg *Ja* i *Viđenog*.

Da li su, i koliko su, ti *susreti i doživljaji* prevashodni za egzistentnu (etičko-estetičku i uopšte) *vlastitost* jedinke, kao i za njeno buduće *poimanje i tumačenje* sveta, ja to ne znam, ali bih da, pored ove vidljive *biološko-sociološke*, donekle, poverujem i u jednu *kosmičku* predodređenost.

Pošto je ovde reč o *stavaralačkom* (kroz detinjstvo) *sagledavanju* sveta, tačnije: o *detinjstvu i pesmi*, tu imam u pomisli njihovu zajedničku odliku: *zanos!* Pod tim podrazumevam san i maštu i druga označenja *dečjeg i pesničkog*.

2. Na pitanje da li mogu da nađem reč ili metaforu koja стоји uz *detinjstvo*, kažem: *Slika koja nas vraća!* I to: ta nama tako neotuđiva i spolja malo prepoznatljiva *subjekt-slika*.

3. Ako, to već spomenuto, *detinjstvo* uvođimo u reč, i ako pomno raspravljamo o njemu, ne čini li se da je, ne samo u pojmovnom nego i u emotivnom značenju, *tu i sada*. I da (u zajedništvu i dijalogu) ulazimo u večno. No, može se govoriti o autentičnosti: kvalitet-kvantitet, ali, to je već novo pitanje.

4. Ponovo kažem: *Slika koja nas vraća*.

SLIKA KOJA NAS VRAĆA

*Traje ta slika koja nas vraća
Izvoru svetom — kroz pepelište*

*Traje ta slika u podoknici
Slika — koja nas iše*

Promene nema

*Jer to je susret i ruka mahnutu
I neiskustvo čela. I oko
I staza kojom smo se naniže peli
U podne kobno visoko*